

MELIKA SALIHBEG BOSNAWI

HIDŽAB JE JAMAC SLOBODE SAVJESTI

IMAGINARNI INTERVJU

Bismi'llâh

P.1: Melika Salihbeg Bosnawi (ranije Salihbegović), vi ste književnik i filozof, kad ste se i zašto ste se "pokrili", kako se to obično kaže za odijevanje po islamskim propisima?

MELIKA SALIHBEG BOSNAWI:^{*1} U svibnju/maju 1979, kad sam, i zato što sam, "otkrila" Božansko jezgro svega. I tako progledala! Desilo se to nakon osam godina školovanja u sarajevskoj Klasičnoj gimnaziji, dodiplomskih studija u Zagrebu, i podiplomskih studija i slobodnog istraživanja u Sarajevu i Parizu! I već dostatne umjetničke / književne afirmacije. ^{1*}Ja ću na vaše inicijalno pitanje zašto sam se pokrila, i vašu zainteresiranost za događaj sa mojom rahmetli nanom Kerimom Prohić, rođenom Karamehmedović, koji sam vam ispričala, odgovorit u obliku imaginarnog intervjua. Jer u mojoj biografiji postoje samo predrasude, presude i odmazde, nikad pitanja. Čak ni čitanja, usprkos moje prebogate bibliografije: www.bosnawi.ba.

P.: Je li vaše djetinjstvo također bilo obilježeno religijskim odgojem?

M.S.B.: Kao i slučaju najvećeg dijela Čovječanstva druge polovice 20. stoljeća; pa i onog komunističkog! U epohi posvemašnje tehno-racio-merkantilizacije ljudske zbilje i uz to (kao njen logičan prirepak) ateizacije, militantnog nihilizma, idiotizacije^{*2}..., religiju, odnosno "Boga, dobivamo u paketu s kućnim odgojem". (Autocitat iz romana). ^{*2}Tzv. tekno-glazba proizvodi sve manji kvocijent inteligencije kod omladine, svodeći ga, smišljeno, na progresivnu! nultu razinu idiotizirane podaničke građanske poslušnosti. Kad se taj paket potroši na javne i kućne blagdanske običaje, prazne navike, populističke naivnosti, neznanje i učiteljâ i učenikâ, na političke igre "moćnika"... i jalovu borbu sa stereotipima iz redova religija "Drugih", te onim koje ateizam neprestano generira jer je to uvjet njegova postojanja i njegova jedina supstanca, ne ostaje gotovo ništa.

Osim ako vam se desi – ljubav. Govorim ovako, jer vjera se, kao i ljubav, desi ili ne desi. U njoj, kao ni u ljubavi, "nema prisile". Navod je naravno iz Qur'âna. Iz Svete knjige, koja je, kao i Islâm, ontološka i gnostička

završnica/usavršenje zakona/dîna/religije, i upotpunjenje ni`mata, blagodati od strane Onog Koji Se Samo/obznanio Svom najvećem stvorenju - Čovjeku, Mikro-kozmosu, kao njegov Jedan, Jedini, Jedinstveni Posjednik, Vladar, Izvor i Utok..., Bog. Ko da me okrivi zato što sam prihvatila tu krunu monoteizma, koji je jedini prirodan i logičan od/govor Stvorenja svome Stvoritelju?!

P.: Treba li čovjek biti filozofom i umjetnikom da bi razumio i znao artikulirati porijeklo i smisao univerzalnog postojanja i individualnog "dešavanja" religioznosti; i kao principa, i kao prakse?

M.S.B.: Nipošto! Pitali ste jednog književnika i gnostika, pa vam on/a književno i gnostički/'irfanski odgovara. No svaka travka, i pčela..., i svako ljudsko biće susreće/spoznaje i, onda, prirodno, slavi svoga Boga, načinom i jezikom koji je njemu svojstven. Oholo je vjerovati, jer mi razumijemo samo njegov, da je Govor privilegija isključivo Čovjeka.

P.: Šta je bilo razlogom da pokrijete svoju kosu, i svu sebe umotate u odjeću koja "zarobljava" ženu, kako većina ateista i inovjernika gleda na islamsko opredijeljenje i odijevanje? Mnogi su za to skloni optužiti religijsku dogmu, koja im se čini posebno nepovoljnom po njene sljedbenice.

M.S.B.: Ljudi su skloni semantičkoj banalizaciji, čak i brutalnosti, oduzimajući riječima njihov izvorni smisao. Dogma znači načelo, učenje, vjerovanje..., i samo neznalice daju toj leksemi obavezno pežorativan prizvuk. Dogma, doksa, doktrina, naprosto je učenje. Njen semantički oslonac je proces (usavršavanja), i zato je smiješno pridavati joj atribute na koje nas dnevno navikavaju quasi-filozofi među političkim ideolozima unutar uzoholjenih akademskih zajednica, hoh-štapleri među političkim profesionalcima, i neznalice među novinarima-sveznalicama; ponajprije. Vjera je, da skratim, spoznajni čin, i proces perfektualizacije opstanka u svakom pogledu. Njezina baza je, logično, islâm, poslušnost, pokornost - Roba svome Gospodaru. Ta pokornost (pa i strogoj naredbi pokrivanja) ontološki je, ali i gnoseološki princip. Načelo postojanja, ali i spoznavanja.

Neka neko proba vratiti se u prednatalno stanje, ili nikad ne umrijeti. Naravno neće uspjet ni u jednom od to dvoje! Ali onostrano se, kao i ovostrano, može biti na različite načine. Biti musliman/pokoran Allâhu*³ znači svojom Ovostranošću izabirati svoju Onostranost.

*³Musliman je nepravilan oblik za arapsku dvojinu u nas udomaćen za jedninu. Alllâh je sveokupljajuće ime pojedinačnih Božijih imena/atributa, i zato neprevodivo samo kao Bog, Ilâh. Ništa/vilo koje neki vide kao završnicu ovog nesumnjivo prolaznog života (pa i sam ovaj život, šireć svoj besmisao kao zarazu), osim što nije i ne može biti eshatološki prethodnik ili nastavak Nečeg, nije ni ontološki moguće samo-po-sebi. Nemoguće je da (Apsolutni) Bítak i (Apsolutni) Nebitak uporedo postoje, pa čak ni u vremenskom slijedu. Samo loši prevoditelji Svetih knjiga podmeću Bogu stvaranje iz ništa (koje kao leksemu nikad niko nije našao na primjer u Qur'ânu kojeg prevodi. Štaviše, u 52. poglavlju Gora/sûratu't-Ṭûr, 35. âya glasi: "Ili su stvoreni ni iz čega/min gayri šayinn/, ili su oni stvoritelji?"). Ništa/vilo je tlapnja, himera i bespuće, aporija ne/uma. Pravo pravcato nepočim-polje.

Ona, Vjera, prema tome, za svoj metafizički egzistencijalni osnov ima pokrivku, hidžâb za Drugo/e. Pokrivenost, zastrtost pred Drugim. Valu s kojom i mi, kao i Stvoritelj, "pokrivamo" svoju ideju. Svoju poiesis bez materije i prostora. Recimo to na drugi način. Ona za svoj metafizički bítak ima prvu, idealnu, nužnu, matricu, umm; idea/lni softver na hard-discu sveukupnog bivstvovanja; grafičku ploču s koje će se otiskivat...; Nominativ koji se Akuzativno prezentira/o u Deklinaciji Bivstvovanja-kao-Takvog; Prijestolno Jezgro u atomu Svega...; Jedan Jedinstveni Božanski Metafizički Bítak-po-Sebi.

Bog je, dakle, Umm/Majku postavio na sami Tron, učinivši je Prvim principom Stvaranja, i pokrio je kao i Sebe hidžâb-om. Crnim! Ni jedno od to dvoje ni Božji-Bítak-za Se, ni Ideja, nije vidljivo golom oku. Velika svjetlost zasljepljuje. Postoje i vela svjetla. Čak ni misao ne može otklonit sve njegove zastore; to mogu samo zbiljnosti vjere (nota bene, vjere, imâna, ne objavljene religije, vjerozakona, dîna). Zato je hidžâb, pokrivka, veo spušten s vrha glave pa preko prsa... zajednički propis pripadnicama sve tri Objavljene religije. Na žalost, u čitanju i prakticiranju prvih dviju knjiga, u suštini poglavlja jedinstvene Majčinske Knjige, Ummu'l-Kitâb, Jedinstvenog Vjero/Zakona Univerzuma, taj je propis skoro potpuno zametnut.*⁴ S njim se zametlo i logičko zaključivanje, i njemu konzekventna zahvalnost, da je uzdizanjem ženskog načela na sam Prijesto Stvaranja, Tajna kojeg je pokrivena (crnim) velom, Bog utemeljio (i Svoju vlastitu) ljubav i poštivanje Žene u razmjerama non plus ultra. *⁴Niko nikad ni na jednoj slici/freski/ikoni nije vidio Mariju, majku Isusovu / hazrat Marjam, majku Îsâovu, neka je Alllâhov

blagoslov i mir na njih oboje! doli propisno (vjerski, islamski) pokrivenu. (Islâm znači Pokornost Bogu, i Spas).

Pokrivanje Žene/Majke^{*5}, bez koje se ništa živo na svijetu ne može rodit, ontološki je, dakle, uvjetovano. Eto zašto sam se pokrila! Jer sam to otkrila! Najprije darovano i intuitivno, a potom sam, opet darom al' i naporom mišljenja, stekla istinsko vidjelo! Kad hodamo otkriveni, pokriveni smo a da to i ne znamo: velima koji nam zamračuju vid, zastorima i egzistencijalne i spoznajne sljepoče. Tad se zaista nađemo u bespuću. ^{*5}Šari'atski propis o hidžâbu nalaže da se žensko dijete pokrije po dobivanju prve menstruacije, tj. kad potencijalno postaje majkom. Taj propis gubi svoju strogost i izričitost sa menopauzom, tj. sa gubitkom plodnosti žene. Vidjeti: *Qur'ân, 24:60*.

P.: Otkad je počela vaša borba za islamsko odijevanje koje, očito, ne podrazumijeva samo pokrivku za glavu?

M.S.B.: Od 1950. Od moje pete godine ☺. Zvuči anegdotski, ali ja sam se već tad prepirala sa mladim policajcem koji je naređivao mojoj nani Ćerimi, rođenoj Karamehmedović, udatoj Prohić, alhamijado pjesnikinji, da se vrati kući i skine zar i valu. Tražila sam od njega da "pusti moju nanu, jer je ona muslimanka!". (Nisam tad znala da korijen te riječi - salâm - znači i mir, spokoj!) Nije naravno pomoglo. Kao ni mom sinu Amiru poslije 33 godine, kad su mu hapsili majku zbog qur'ânom propisane odjeće, no još više uma kojeg ona sugerira.

Prošla sam tim istim mjestom (preko Ćobanije-mosta u centru Sarajeva) u zaru (ali bez vale, jer to je bio naknadni dodatak izvornom qur'anskom propisu pokrivanja muslimanke) krajem 1985. Ispunjavajuć tako samoj sebi dato obećanje, ako se ikad opet dignem na svoje vlastite noge, nakon (ispostavilo se, 73-dnevnog) zatvorskog štrajka glađu ili-ili. Onog, kojim sam izvojevala svoje i "oslobađanje" moje r. nane Kerime iz fizičkog zatvora komunističke bez/svijesti.

Ali avaj! Za isti princip "slobode savjesti" danas milione Melika i nana/majki/sestara/djevojaka, (Plemenitih) Karîma..., skončavaju u doživotnim (posebice palestinskim) logorima, gvantanamima, vojnim i policijskim hapsanama, masovnim silovaonicama, slamovima, improviziranim bolnicama i mrtvačnicama..., zajedno sa cijelim svojim familijama; čak i dojenčadi. A sve u ime, navodno, njihove vlastite slobode i napretka, njihova školovanja (hic!) i modernizacije, koju im,

nepozvane, osiguravaju Svilene Koalicije Zapadne Demokracije. Žareć i paleć, svojim najsofisticiranijim ubojitim oružjem, sve što im, otkriveno, a kamo li pokriveno! stoji na putu ostvarivanja isključivo njihove vlastite sreće i blagostanja.

Demokratski bojnici samo se po odsustvu crnila ispod noktiju razlikuju od negdašnjih komunističkih zavojevača pravde i slobode (žudjeli su) čitavog ljudskog roda; napose žena-muslimanki! Etička nagost, carske toge, 'abaje, mantije i džubbeta, uobičajena su dekoracija prijestoljâ svih zemaljskih tronova. Njihovo dvadeset-prvostoljetno ratničko razrješavanje "metafizičkih kontradikcija" samo je dijalektičko pražnjenje njihove praznine. Kojoj kao takvoj i ne treba nikakav veo. Niti joj je moguć. Jer praznina je samo-očigledna.

Danas, svi koji uistinu misle i gledaju, znaju da je sloboda mahdžûbe i njezinih suvjernika svakim danom sve bliža nultoj tački opstanka na ovoj Zelenoj planeti (osim ako Allâh ne odluči drugačije!). Parabolu šutanja kojeg globusa je, u fašističkoj opijenosti svake uistinu bezbožničke vlasti, neponovljivo odigrao veliki Charlie Chaplin. Fašizam je uvijek isti, samo mu se maske povijesno smjenjuju.

Svakim danom sve je očitije da svejednaki "Lukavi um historije", silom svoga sve ubojitijeg oružja, oslobađa i emancipira Kerime i Melike od golog života. A tobožnjim mirovnim konferencijama (na koje ih tjera prijeteć istim oružjem kojim ih i zavađa), sklapanim opet po svojim daytonima, ukida njihove zemlje, narode, civilizacije, i kulture. E da bi se, u svòj njegovoj golotinji, ukazala samo njegova vlastita - sverušilačka! Pokrijte se po Božijem Zakonu, pa ćete to odmah otkrit. Hidžâb je jamac slobode savjesti!

P1. U pripremi svoje etnografske izložbe u Beogradu, zajedno sa kolegicom Mirjanom Menković, pod nazivom "SKRIVENI SVIJET BALKANSKIH ŽENA", umirovljeni etnolog Zemaljskog muzeja u Sarajevu, osvjedočeni zaljubljenik u Bosnu, g-đa SVJETLANA BAJIĆ zamolila me je za razgovor, kojeg je ovaj Imaginarni intervju/esej neplanirani učinak. Jedan njegov manji dio iskorišten je za Katalog Izložbe.

U Sarajevu, 30/08-02/09/2013

MELIKA SALIHBEGOVIĆ
(SALIHBEG BOSNAWI)
U Tūhu, Egipat, 1988/9
Godine post-zatvorskog izgnanstva.